

Véres uccai harcok Prágában

A nyomor diktatúrája

Az osztrák kormány ma lemondott és ezzel ismét fejtegette a helyzet Ausztriában. Alig egy esztendővel ezelőtt Bécs uccáin a felfegyverzett pártkadseregek vérben forgó szemmel álltak szemben egymással és minden pillanatban várható volt a szenvedélyek kirobbanása és a véres polgárháború, amely elsőpörte volna Ausztriát a föld sziméről. A tizenkettedik órában állt a kormányzás rudja mellé Schober, az akkori rendőrök, aki erélyes és minden irányban mérsékelt államférfiúnak bizonyult. Erős kezű kormányzásával a demokrácia és a köztársaság alkotmány biztosra és a Heimwehr-diktatúrát követelő Pabst örmagyot volt bátorsága kiutasítani Ausztria területéről. Schober kancellár állította helyre az osztrák köztársaság polgári tekintélyét a külföldön és viszont a saját személyi presztizsével külső államok barátságát és jóakarátát szerezte meg hazájának. Ura tudott maradni a helyzetnek egy a jobb, mint a balfelől jövő felforgató törekvésekkel szemben és ez a körülmény népszerűtlenné tette őt úgy a Heimwehrtől, mint a kommunistáknál.

Schober kancellár „Ausztria megmentője”, a keresztényszocialista párt támogatásával került kormányra, de a párt jobboldali frakciója sohasem nézte jószemmel a kancellár konszolidáló működését. Ez a frakció, amely mindig fassiszta-diktatúrára törekedett, Hitlerék váratlan győzelmén föllekesülve, most elérkezettnek látta az időt arra, hogy akcióra lépjen. Vezérük, Vaugoin alkancellár egy jelentéktelen látszó személyi kérdésből kifolyólag frontot csinált Schober kancellár ellen és annyira kiélezte a helyzetet, hogy a keresztényszocialista miniszterek kiléptek a kormányból és így Schober minden fedezet nélkül maradt. A kancellár ma benyújtotta lemondását a köztársaság elnökének és most Ausztria politikai helyzete épp oly zavaros és veszedelmes, mint egy évvel ezelőtt volt. Bécs uccáin nemsokára felvonulnak majd a rohamsisakos Heimwehrek és a szociáldemokraták jól megszervezett és felfegyverzett hadserege és a szenvedélyek ismét urrá lesznek a lelkeken.

Kétségtelen, hogy a bécsi zűrzavart Hitleréknek a német választásokon elért nagy sikerre robbantotta ki. A szélsőjobboldaliak tisztán látják, hogy a legyőzött államok néptömegei elégedetlenek és ők ezt az elégedetlenséget a saját céljaiknak megfelelően akarják levezetni. A nacionalizmus jelszavaival izgatják tehát cselekvésre a gazdasági bajok miatt elkeseredett tömeget és egyetértően német bajtársakkal, ők is diktatúrára törekednek. Középeurópa monarchikus államai helyén tehát a nyomor és a kétségbeesés diktatúrája készül. Idekergeti a legyőzött államokat a diadalmámborban diktált békeszerződés és az a sok nyomasztó teher, amely a hadisarcok megfizetésével a legyőzött államok hépet nyomorba döntötte. És a győztes államok tovább fegyverkeznek és újabb háborúra készülnek. Egyfelől tehát a forradalom szélén álló kétségbeesés, másfelől viszont a győzelemittas nagyhatalmak szuronyerdeje állnak szemben egymással. Ebből nem lehet más, mint egy eszeveszett, a világháború borzalmaival is túlhaladó tömegmészárlás, amely előtt megdöbbenve és rettegve állnak a békére és boldogulásra váró népek milliói.

Megválasztották a hágai nemzetközi döntőbiróság tagjait

Tizennégy állandó döntőbirót választottak, közöttük Negulescu romániai delegátust

GENF, szeptember 25. A hágai állandó nemzetközi döntőbiróság tagjainak megválasztása ma történt meg Genfben. Külön a tanács és külön a közgyűlés a délelőtt folyamán 14 döntőbirót választott. A választás eredménye a következő volt:

Adatci (Japán), Altamira (Spanyolország), Anzilotti (Olaszország), Bustamente Sirven (Cuba), Van Eysiga (Hollandia), Fromageot (Franciaország), Guerrero (Salvador), Sir Cecil Hust (Nagybritannia), Kellogg (Észak Amerikai Egyesült-Államok), Negulescu (Románia), báró Rolin Jacquenyus (Belgium), gróf Rostworosky (Lengyelország), Schücking (Németország), Wang Chung-Hui (Kína.)

Valamennyi bíró már az első menetben megkapta az abszolút többséget. A tizenötödik bíró személyében nem történt döntés, mert úgy a tanács, mint a közgyűlés nem tudott

erre vonatkozólag megegyezni. A választást megelőzőleg a közgyűlés hozzájárult a bíróság statutumának módosításához, melynek értelmében a rendes bírák számát 11-ről 15-re emelték fel.

A leszerelési főbizottság mai ülésén előbb Tánzos tábornok, majd Bernstorff gróf német delegátus mondottak hatalmas beszédet a leszerelés egyenlőségéről. Tánzos tábornok egyetlen utnak az igazságos és egyenlő leszerelést jelölte meg az összes államok számára, mert mindaddig, amíg egyes államok teljesen lefegyverezve, mások pedig állig fegyverben állanak, nem lehet kiküszöbölni a háború rémét. A felfegyverzett államok minden sóhaj-tásra fegyvert csörgetnek. Gróf Bernstorff hasonlóképpen nyilatkozott, és egy határozati javaslatot terjesztett elő, amelyben felszólítja a tanácsot, hogy az általános leszerelési értekezletet hívja össze a jövő év folyamán.

Meg van a százmillió dolláros kölcsön

Az Adeverul berlini közlés alapján befejezett tárgyalásokról tud — Csak formalitások vannak még hátra

BUCURESTI, szeptember 25. Néhány héttel ezelőtt terjedt el a sajtóban az a hír, hogy a kormány újabb kölcsön-tárgyalásokat folytat, melyeknek során ezúttal a Népszövetség útján jutna Románia nagyobb kölcsönhöz. Amint bucuresti-i jelentés közli, a verziók valóban bizonyulnak és Titulescu genfi tárgyalásai már a befejezéshez közelednek. A Népszövetség útján szerzett kölcsön, mely egyébként is sarkalatos pontja volt a nemzeti-pártszövetség programjának, éppen a legjobb időben jönne arra, hogy az országban egyre

kétségbeesőbbé váló gazdasági krízisen segítsen.

Az érdekes hírt az Adeverul mai száma közli, melyben azt írja, hogy a berlini Borsékurir hosszabb cikkben foglalkozik Románia népszövetségi kölcsönével és megállapítja, hogy Titulescu genfi tanácskozásait teljes siker koronázta.

A londoni követnek sikerült megállapodni a kölcsön összegében, amely 100 millió dollár, tehát 16 milliárd lej és most már mindössze a kölcsön egyes formalitásai vannak hátra.

COSTACHESCU MÉGIS MEGENGEDTE a parallel osztályok felállítását a fővárosban

Csak három középiskola állíthat fel párhuzamos osztályokat — Csak jó bizonyítványokkal rendelkező diákokat vesznek fel

BUCURESTI, szeptember 25. Beszámolt az Aradi Közlöny arról a felháborodásról, amelyet Costachescu közoktatásügyi miniszternek a középiskolák ügyében hozott döntése a fővárosban keltett. Ugyilátszik, a szülők erélyes föllépése és az az elhatározás, hogy a szülők küldöttsége a királyt fogja fölkeresni, mégis hatottak, mert Costachescu részben visszavonta sérelmes intézkedéseit és engedett az országszerte megnyilvánuló követeléseknek.

A közoktatásügyi miniszter ugyanis revideálja a tegnapi álláspontját, megengedte, hogy három fővárosi középiskolában párhuzamos osztályokat állítsanak fel és a felsőbb osztályokban is felvehető a létszámon felüli növendékek. Miután az ujonnan létesítendő párhuzamos osztályok létszáma is meg van állapítva, a miniszteri rendelet úgy intézkedik, hogy a növendékek a bizonyítvány minősége szerint vehetők fel az intézetbe, tehát a gyengébb előmenetelű tanulók nem folytathatják

tanulmányaikat. A miniszter hasonló rendelettel szabályozza a vidéki iskolák túlszűfoltóságát is.

A rendelet így is eléggé megszorítja az ifjuság továbbtanulási lehetőségét, mert különösen a romániai pedagógiai módszerek mellett nem lehet a bizonyítvány alapján való alkalmatlóknak intellektuális pályákra való alkalmazhatóságát. Ennek ellenére, a rendelet mégis engedett valamit Costachescu álláspontjából.

Miklós herceg kolozsvári látogatása

Kolozsvárról jelentik: A kolozsvári autóversenyre ma déli 12 óra 20 perckor megérkezett Miklós herceg Pais Comandor szárnysegéd kíséretében. A herceget az automobilklub látja vendégül és 3 szobát rendezett be pázar fényű Miklós herceg nappali tartózkodásának céljaira. A herceg, aki keddig tartózkodott Kolozsváron, az éjszakákat szalonkocsijában tölti.

„Ha győzni fogunk — lesznek majd guruló fejek”

Hitler Adolf beszéde az ulmi Reichswehr hazaárulási perének tárgyalásán — Hitler 1924-ben ötévi várfogságra lett ítélve — A rohamosztály megvédi a nemzetet a törvényes erők ellen

LIPCSE, szeptember 25. A harmadik ulmi Reichswehr hazaárulási perében a bíróság szükségesnek vélte Hitler Adolf kihallgatását, hogy tisztába jöjjenek a nemzeti szocialisták programjával. Óriási tömeg jelenlétében érkezett Hitler ma délelőtt a törvényszék elé, a hol azonnal megkezdték kihallgatását. Hitler rámutatott arra, hogy az 1918-as megrázkódtatás nagy hatással volt Németország közvéleményére, amikor tudára ébredt annak, hogy az akkori politikai szervezetet nem lehet megmenteni. Politikai nézetét három pontban foglalta össze. 1. A faji erő felelevenítése. 2. A személyi tekintetek félredobása. 3. A demokratikus parlamenti rendszer bevezetésének s Németország pacifista szellemmel való megmérgezésének megakadályozása.

— Ezen áradatokkal szemben — mondta Hitler — egy ifjúsági mozgalom vált szükségessé és ezen ifjúsági mozgalom képviselői csak fegyveres erővel gyakorolhatták hatalmukat. Így alakult meg az úgynevezett rohamosztály azzal a céllal, hogy a törvényes erők ellen megvédi a nemzetet, nem pedig, hogy föllázzadjon az állam ellen. Meg voltunk győződve, hogy ha eszménk egészséges, úgy is meghódítja az államot. Természetes azonban, hogy egy 10 ezer főnyi temperamentumos ifjakkól álló szervezetet nem lehet felelősségre vonni egyes tagjai kijelentése miatt.

A bíróság ezután megállapította, hogy Hitler Adolf 1924-ben Münchenben áruházi börtönbe került. Az elnök ezután megállapította, azt is, hogy Hitler mozgalmának célja a weimari alkotmány teljes megsemmisítése. Hitler ezzel kapcsolatban kijelentette, hogy a roham-osztályokat és harci csapatokat nem ő fejlesztette. Nem érdeke a Reichstag szétbomlása. Ennél nagyobb bűn el sem képzelhető, s aki ezt megteszi az ellensége a német népnek. Az ellenzéki mozgalom a német nép teljes lefegyverzését jelenti. Hitler ezután elmondja, hogy vezéreinek megtil-

totta a titkos parancsok adását, s titkosságról csak akkor volt szó, amikor a parancs kommunistaik ellen szült, azonban ilyenkor is csak olyan parancsok mentek ki, amelyek nem kompromittálták a parlament intézkedéseit. Az elnök itt közbeszólt, mire Hitler patetikusan válaszolt:

— Ha győzni fogunk, eljön majd az a nap, amelyen az 1918-as bűnösöknek vezekelniük kell, akkor lesznek majd guruló fejek. A

Titulescu-kormányt követel

Az Epoca szerint csak Titulescu tudná megoldani a koncentrációs kormányt

Követekkel cserélik ki a külföldi meghatalmazott minisztereket

BUCURESTI, szeptember 25. A közeli kormányválságról szóló híradások egymást kergetik a bucuressti-i sajtóban. A közlések egyhanguan egyeznek meg abban, hogy a kormány nem sokáig tarthatja pozícióját és a legkülönbözőbb kontemplálások jelennek meg a Maniu fölváltó kormányelnök személyét illetően. A sokféle feltevésből egyhanguan alakulnak ki a Titulescu személyét előtérbe dobó követelések.

Igy az Epoca mai száma „Titulescu kormány felé” címen cikket ír, amelyben megállapítja, hogy a politikai helyzet helyes megoldása kizárólag Titulescu kormányelnökségével oldható meg. A lap véleménye szerint Titulescu személye garancia arra, hogy a koncentrációt összehozza, sőt arra is képes, hogy a pártok közötti békét helyreállítsa. Ebben a koncentrációban minden párt legkiemelkedőbb politikai egyénisége venne részt.

Titulescu személyét nagyban előtérbe nyomja az is, hogy az ország külföldi kölcsönét sikerült megszereznie.

A koalíciós kormányhoz az Epoca cikke szerint Bratianu is hozzájárul, sőt Averescu sem

mi forradalmunk a német nép feltámadása lesz.

Hitler ezután a békeszerződések ellen foglalt állást és kijelenti, hogy nemcsak diplomáciai úton, hanem a békeszerződések be nem tartásával is küzdeni fog azok ellen. Az elnök és Hitler között polémiára kerül sor arról, hogy mi a törvényes és mi a törvénytelen eszköz. A pártvezér kijelenti, hogy az államforma változhat, de a népet általában változatlanul népiesen kell kezelni.

a fővárosi sajtó

Idegenkedik tőle, kinek megbízásából Goga Octavian lenne a kormány tagja.

Bucurestiből jelentik: A Lupta mai híradása szerint a kormány elhatározta, hogy a párisi, londoni, továbbá a kisantant-államok fővárosaiba kiküldött meghatalmazott minisztereket követekkel helyettesíti.

Az aradi háztulajdonosok gyűlése

ARAD, szeptember 25. Az Iparosotthonban Aradváros háztulajdonosai ma gyűlést tartottak. A gyűlés célja egy jelzáloghitelintézet megalapításának a megbeszélése volt. A tervezetet Cioban Pompiliu dr. temesvári ügyvéd ismertette, akinek beszéde után a megjelentek elhatározták, hogy belépnek az Erdélyi és Bánnati Háztulajdonosok Polgári Jelzáloghitelintézetébe, melynek székhelye Temesváron lesz. Ez az intézet az 1926-os, a jelzáloghitelintézetek megalakulásának könnyítését célzó törvény alapján alakul meg és komponens része lesz egy párisi székhellyel bíró nemzetközi jelzáloghitelintézetnek. Az alakuló gyűlés november elsején Temesváron lesz megtartva.

Dráma

Írta: H. J. MAGOC.

— Hallja maga! Sosem volt még boltban? talán becsukná az ajtót!...

Az így barátságosan megszólított engedelmeskedett, majd félénken beljebb lépett a fűszer- és szövetszagu sötét kis helyiségbe. A pult mögött sovány, hosszunyaku, lenyalt, szeszini haju áporodott nőcske emelkedett fel.

— Bocsánat asszonyom — szólt a „hallja maga” bizonyos szelidséggel, amí meglatottság is lehetett — a Marvejols-család már nem lakik itt?

Válasz helyett a boltosné jól végigmérte és elküldte magát:

— Nézd csak, hisz ez Gernier!... A fiatal Gernier! Nem ismer meg? Félicité vagyok. Visszavettem az üzletet!

— Istenem! Tényleg... Félicité kisasszony! Most már megismerem.

De csak udvariasságból nézett barátságosabban a csontos vénlányra, aki nem sokat szerepelt emlékeiben. A nő ezzel szemben majd feifalta tekintetével. A meglepetéstől összekulcsolta kiaszott keblén a kezét s egyre azt hajtogatta:

— Istenem... a fiatal Gernier, aki elment örökre...

Most már jobban szemügyre vette a férfit, de nem volt meglegedve vele. Nagyon is szegényesen nézett ki. Sovány arca poros volt, szeme szinte lázban égett, halántékára csapzottan tapadtak a hajfürtök. Mellénye kopott bőr volt, lábszárvédője is zsírfoltos, piszkos... hiába, a világesavargásban, még hozzá szerelmi bánattal, nem igen lehet meggazdagodni — gondolta magában a kisasszony. Még csak ki sem gyógyulhatott belőle szegény feje, ha most visszatérve ilyen kolduló képpel rögtön a „Marvejols-család” után érdeklődik! Mert az após Félicité nagyon is jól tudta, hogy a Mar-

vejols „család” Gernier számára a kis Paulette-ből áll, aki miatt három évvel ezelőtt elment. Még ma is előtörte a dűh, ha visszagondolt rá, hogy ő milyen szívesen fogadta volna ezt a fiut kérőképen, akit Marvejols-ék gögösen visszautasítottak, mert szegény volt. Ez a keserű emlék hamar kioltott belőle minden szánalmat, ami a szegényes jövevény iránt hirtelen föllobbant benne.

Az azonban Gernier félbeszakította elmélkedését, visszatérve kérdésére:

— Mondja, Félicité kisasszony... és Marvejolsék?

A vénleány apró, szürke szemében gonosz fény gyulladt ki, ajkát gunyos mosolyra húzta.

— Marvejolsék? — sipogta. — Maga milyen kitarító szegény barátom! Bizony nagyot változott három év óta a világ... ők sem oly kevélyek már, mint voltak... Rosszul ment az üzlet, ma már aligha a pénzéért fogják elvenni a kis Paulette-et... Már nem laknak itt... én visszavettem a házat, újrakezdem az üzletet... Nem is panaszkodom... jól megy minden... még meg is takarítottok!... De ők nagyon leszáltak a nagy lóról!...

— És mi van Paulette-el? — kérdezte elfúló hangon Gernier.

— Ó istenem... talán jobb lenne, ha nem is beszélnek róla — gögicsélt kétszínién. — Ha csak okosabb nem lett azóta... akkor mindenkit meg akart fojtani, aki csak rá mert nézni a maga Paulette-jére... azt beszélék, hogy őt magát is halállal fenyegette, ha nem várja meg...

A fiatalember megtántorodott, keze ökölbe szorult. Szinte felhőrdült:

— Csak nem... csak nem ment férjhez?

— Nem. Még nem... susogta bájos mosollyal Félicité, miközben végigütött hátán a hideg, ha arra gondolt, hogy ő itt most egy drámát idézhet elő

— Csak nem akarja azt mondani, hogy...

— De igen... — felelt legbájosabb mosolyával a vénlány. — Bizony férjhez megy a maga szerelme... Valami gazdag emberhez adják... a szülei miatt nem tehetett mást a kislány... Meg aztán szereti is a szép ruhákat... a jó életet... kacér is volt teljes világéletében... szóval igent mondott. És még hozzá... épen...

— Beszéljen! — kiáltott rá a fiatalember.

— Ha így beszél velem, egy szót se szólj többé — kiabált vissza a gyengéd Félicité, de nem állta meg, hogy rögtön ne folytassa — és épen most ünneplik az eljegyzést! Képzeld el, hogy milyen kedves lenne, ha maga most beállítana hozzájuk... de mi van magával?

Gernier durván, mint amikor egy férfi elveszti az eszt, megragadta a vén lányt s ráivallt:

— Hol laknak? Vezessen oda...

— Nem... Nem... hiszen nincs eszénél. De a férfi kivonszolta az uccára. Olyan vad volt, hogy Félicité, még ha akart volna, sem tudott volna ellenkezni.

— Nézze... én megmutatom majd a kaput... ott, látja... de én nem megyek...

A férfi elrohant, Félicité reszkette menekült haza.

Estefelé zihálva rontott be a szomszédasszony a boltba, ahonnan a vénkisasszony nem mert kibujni. A jó asszony feldült képen látta, hogy most azon melegiben meghallja minden részletét a drámának.

— Tudja lelkeim, mi történt? A kis Paulette otthagyta a vőlegényét az eljegyzés közepe... visszajött a régi szerelme... az veszi el... Amerikából! jött... gazdag, szörnyű gazdag... képzeld, hogy a kislány, no meg a szülei, hogy a nyakába ugrottak!...

Véres küzdelem folyik Prágában a tüntetők és a hatóság csapatai között

Forradalmi jelleget öltött a hangosfilm elleni tüntetés — Két halottja és több súlyos sebesültje van eddig a prágai uccai harcoknak — Megállott a forgalom Prága uccáin

A német miniszterek lemondása várható

PRÁGA, szeptember 25. Prága városában a német hangosfilmek elleni tüntetésnek katasztrófális méreteket öltöttek. Amikor e sorokat írjuk, a felizgatott prágai fascista tömeg véres állóharcot folytat a hatósági csapatokkal és a cseh főváros valóságilag a forradalom képét mutatja.

Tízezer főnyi tömeg tolong az uccákon és állandóan szidalmazza a németeket.

A rendőrség közbelépését megátolták azáltal, hogy a nemzeti himnuszt kezdték énekelni, mire a rendőrség tisztelegni volt kénytelen.

Piros-fehér-kék és piros-fehér zászlókkal tüntetnek, amelyeket fascista vezérek tartanak, akik

szónoklataikban a németek és zsidók ellen izgatnak. A késő esti órákban megostromolták a Cesco Slovo című lap kiadóhivatalát és hangos püj-olással tüntettek a kormány ellen.

Este fél tizkor a zavargások még mindig tartanak. A rendőrség újból megkísérli a beavatkozást. Kézitusa fejlődött ki a rendőrök és a tüntetők között.

Számos tüntető és több rendőr súlyosan megsebesült.

Az osztrák és német üzleteket és hivatalos épületeket rendőri kordon veszi körül. Az éjjeli órákban megkezdte a rendőrség a Venceltér kiűrését, mely nagyon nehezen vihető keresztül. A tüntetők ellenállása roppant erős. A tömeg állandóan a himnuszt énekl, hogy a rendőri közbelépést megátoltja. A tömeg elállja az autók és villamosok közlekedésének útját. Az utasokat leszállítják az autókról és villamosokról és az ellenkező kalauzokat súlyosan bántalmazzák.

Valamivel tíz óra előtt a tömeg állandó püjözások közepette a Német Ház elé vonul, amely ellen valóságos ostromot intéz.

A Német Ház ablakait középkor zuzza össze. A csendőrség percekig tartó állóharcot próbálja megakadályozni, hogy a tömeg behatoljon az épületbe, de a tömeg a Ház ellen indul, mire a csendőrség parancsnoka szuronyrohalmot vezényel. Két tüntető meghalt, többet súlyosan megsebesültek.

Ekkor a tüntetők elvonulnak a Német Ház elől. Elvágják a villamosok vezetékeit és a villamos forgalom megszűnik. Mikor e sorokat írjuk, a tüntetők a Prager Tageblatt kiadóhivatala felé tartanak, hogy ott folytassák a rombolásokat. Menetközben a tüntetők egyre-másra verik be az idegenforgalmukról ismert szállodák ablakait.

A rendőrség átiratot intézett a mozika igazgatóságához, amelyben elrendeli, hogy a filmszínházak a zavargások miatt egyelőre nem adhatnak elő német hangosfilmeket. Az igazgatóságok eleget téve a rendőrség rendelkezésének, levették programjukról a német hangosfilmek vetítését. Ez a körülmény azonban a jelek szerint olyan horderejűvé női ki magát,

amelynek jelentőségét a késő éjjeli órákban érkező jelentésekből áttekinteni lehetetlen.

Az esti órákban megtartott minisztertanácson ugyanis a cseh kormány német miniszterei élesen állást foglaltak az intézkedés ellen, hangsúlyozva, hogy a német hangosfilmek betiltására a kormánynak joga nem volt és ezt a német miniszterek törvénytelen cselekedetnek minősítik.

Hangsúlyozták a miniszterek, hogy amennyiben a német hangosfilmek vetítésének betiltása bekövetkezik, a legmesszebbmenő cselekvési szabadságot tartják fenn maguknak.

A német minisztereknek a prágai zavargások kellő közepében tett eme bombaszerű nyilatkozata épp úgy jelentheti a német mi-

A cseh parlamentben védik a tüntetőket

A parlament ülése természetesen a tüntetések jegyében nagyon izgalmas atmoszférában zajlott le. A német és kommunista képviselők állandó zajongásai közbne Pergler cseh képviselő vette védelmébe a tüntetőket. Kijelentette, hogy ugyanakkor, amidőn egy gráci német baromnak nevezi a cseheket és a gráci németek beverik a cseh konzulátus ablakait, nincsen más válasza az öntudatos cseh ifjúságnak, mint tüntetéssel felelni a tüntetésekre. Amikor az olasz kormány nyílt propagandát üz a békeszerződés revíziójára és határváltoztatásokról beszélnek szélteben-hosszában, a cseh nemzetnek tiltakoznia kell az ország egységének megrontóival szemben.

Dr. Peters német képviselő reflektál Pergler szavaira, kijelentve, hogy a cseh nemzetnek nem válnak becsületére a tüntetések. Pergler régi kebelbarátja, Benes ellen játsza ki a tüntetéseket, amelyek nem lesznek jó hatással az ország külföldi hitelére

Gaida képviselő a kommunisták állandó püjözása mellett lép a szószékre és élehangú beszédben támadja a német kisebbségeket. Kijelenti, hogy a prágai tüntetések méltó felelete az állandó német provokációnak. A cseh öntudat megszólalásának tartja a bekövetkezett eseményeket.

Bécsben súlyos ellentétek ki-robbanásától tartanak

Vaugoin kinevezése előtérben — Szombaton dönt a Heimwehr — A keresztényszocialisták követelik az új kormány azonnali kinevezését — Schober rendőrfőnöki állását sem tartja meg

BÉCS, szeptember 25. A kormányválság bekövetkezése, mely a legnagyobb komplikációkat idézte elő Ausztriában, még a mai napon sem nyert megoldást. A kormány lemondását Miklas köztársasági elnök tudomásul vette és fenntartotta magának azt a jogot, hogy a kormányváltozás ügyében dönthet. Az ügyek vezetésére addig is a jelenlegi kormányt kérte fel. Keresztényszocialista körökben az a hír terjedt el, hogy az új kormány megalakításával Vaugoin alkancellár-hadügyminisztert bízza meg.

Hogy az osztrák kormányválság kérdése nem oldható meg olyan könnyen Vaugoin személyével, azt bizonyítja az a körülmény, hogy Vaugoin ezidőszert kompromittálva van Strafella kinevezésével kapcsolatban.

A köztársasági elnök ugyanis közüdmás szerint mérsékelt keresztényszocialista és mint ilyen, mindig a legnagyobb szimpátiával nézte Schober kancellári működését.

Valószínű, hogy az elnök nem nézte jószemmel azt az éles párvadalt, amellyel Vaugoin és Schober az utóbbi napokban szembenálltak. Különösen a Strafella-ügyben, amelyben Schober a legpronoszírozottabb puritánizmus álláspontra helyezkedett, Schobert, akit még ma is Ausztria megmentőjének nevezi az ország közvéleménye, az osztrák összeomlás pillanatában ültették a bécsi rendőrség élére és onnan lendült a kancellári bársonyszék-

6 1/2 havi hitelre
a „**CREDIT**”
R.-T. könyvével legolcsóbban vásárolhat
„**MERCANTIL**”
szőnyeg- és divataruházban
ARAD, Dácia-kávéházzal szemben.

niszterek lemondását és így a hatalmas német kisebbségnek Csehszlovákia kormányzóságától való kivonulását, mint a németellenes tüntetések ügyében fogantatható diplomáciai repressziókat.

Gabel kommunista és Englis német képviselő felszólalásával végződött a parlament ülése. A németellenes tüntetéseket politikai körökben a Hitler-párt előretörésével magyarázzák.

Támadás a Prager Tageblatt ellen.

PRÁGA, szeptember 25. A hajnali órákban beérkező jelentések szerint a Prága uccáin tüntető tömeg tíz óra után a Prager Tageblatt szerkesztőségét támadta meg, azonban a rendőrségnek sikerült a szerkesztőséget a rombolástól megmenteni. A Német Ház előtt az üvegcserepek és téglamaradványok halmai hevernek. Hivatalosan cáfolják, hogy a tüntetésnek halottjai lennének. A hivatalos cáfolat szerint a sebesülések könnyebb természetűek. Tizenegy órakor a tömeg a német színház ellen vonult, itt azonban a lovasrendőrség is közbelépett és megakadályozta, hogy az ordító csöcselék betörjön a színház épületébe. Az uccán németül beszélő járókelőket a tüntetők körülveszik és tetteleg bántalmazzák. A rendőrség a németeket figyelmezteti, hogy menjenek haza, de senki nem kél védelmükre. A Venceltérre és a Grabenra vezető utakat rendőrségi kordonnal zárták el.

Lapunk zártakor az uccai harcok még mindig tartanak Prága uccáin.

be, a szocialista szélsőségek ellen tartotta meg éveken keresztül bizalmasának Miklas és

nagyon félt, hogy távozásával az ellentétek a Heimwehrek és a szocialisták között újra kitörnek

Schober és volt helyettese, Vaugoin közötti viszály elvágja az utat Schober elől a rendőrfőnökségtől, különösen abban az esetben, ha Miklas Vaugoint nevezné ki kancellárrá, mert a kancellár és a rendőrség együttműködése Ausztriában ma nélkülözhetetlen politika elv.

A mérsékelt polgári pártok, de maguk a keresztényszocialisták is tudatában vannak a történelmi perc fontosságának.

A Heimwehrek vezetősége valamennyi tartományi vezetőjét szombatra berendelte a fővárosba és a szombati értekezlet döntésétől teszi függővé álláspontját.

Ugyanakkor a keresztényszocialista párt nyilatkozatot tett közzé, mely szerint

a három polgári pártnak együttesen kell meggyőznie a köztársasági elnököt arról, hogy az új kormánynak azonnal meg kell alakulnia. Hangsúlyozza a nyilatkozat, hogy az elnöknek rendelkezésére áll az új kormány anyaga és így a kormányalakítás nem vesz sok időt igénybe.

Bécsi jelentés autentikus forrást megjelölve közli, hogy Schober nem tartja meg rendőrfőnöki pozícióját sem.

A kórházból megszökött elmebeteg az aradi pénzügyigazgatóságon

Súlyos botrányt okozott a hivatalban — Kényszerzubbonyban szállították vissza — Az a mániája, hogy ellenőrizze a hatóságokat

Ma délelőtt egy igen különös viselkedésű ember jelent meg az aradi pénzügyigazgatóság emeleti folyosóján. Sorra nyitogatta az egyes hivatszobákat és mindenütt arról érdeklődött, hogy hol kaphatja meg a panaszkönyvet. A tisztviselők eleinte nem igen törődtek a különös emberrel, aki azonban később az egyik hivatszobában erőszakoskodni kezdett. Hangos szidalmakkal illette a tisztviselőket, sőt azzal is fenyegetőzött, hogy jelentést tesz a miniszteriumnak azokról az állapotokról, amelyek az aradi pénzügyigazgatóságon uralkodnak.

A tisztviselők ekkor már tisztában voltak

azzal, hogy egy elmezavarodottal állanak szemben. Nyomban értesítették a mentőket, a kik néhány perc múlva megjelentek a helyszínen és megfelelő pillanatban kényszerzubbonyt alkalmaztak. A kórházban kiderült, hogy a pénzügyigazgatóság kellemetlen évendége a kórház elmeosztályáról megszökött egyik beteg volt, névszerint Baila Todor konopi gazdálkodó, aki már hosszabb idő óta áll dr. Bodea Marius elmeosztályi szakorvos kezelése alatt: Baila egy pillanatban elhagyta a kórtermet és egyenesen a pénzügyigazgatóságra ment, mert az a mániája, hogy ellenőrizze a pénzügyi hatóságok munkáját.

Székelyek munkát keresnek Aradmegyében

Nincs faformelés Székelyországban, de Aradmegyében is tönkrement a faipar az új vasúti tarifa — Udvarhelymegyéből — Aradmegyébe munkáért, de hiába — Csöndesek a falvak, szomorúak az emberek, mert az erdőkben nincs munka

A vonatban ülök. Még egy pár percig hallani a perron izgatott zivajját, aztán elhagyjuk az aradi állomást. Velem szemben az aradi faipar egyik vezetőgyenisége ül. Konoly, megfontolt ember, de amikor fölteszem a kérdést, hogy mondana valamit a faipar helyzetéről, a fapiac állásáról, először nem is felel, hanem csak sokatmondóan legyint.

— Mit mondjak? — kérdi — a helyzet a tavasz óta nem nagyon változott. Egyiormán rossz. De talán a „legvilágosabban” beszélnek majd a számok; az 1926-ban alakult bucuressi Bucur Faipari R.-T., melynek 3 millió lejes alaptőkéje volt, likvidál és legutóbbi mérlegében több mint 2 millió lej veszteséget mutat ki. A iasi Forestiera Baia S. A. múlt évi mérlegében 12 millió alaptőke mellett 4 és fél millió veszteséget tüntet ki. A Foresta Romana S. A. most közzétett múlt évi mérlegében 3 millió lej alaptőke és 9 millió lej különböző tartalékok mellett mindössze 80.000 lej tiszta nyereséget tüntet ki. Ezenkívül a leépítések, különösen a puhafánál, még mindig tartanak, a fűrészek állnak, export alig van és mindinkább szaporodik a munkanélkülieknek egy új fajtája: a paraszt munka nélkül.

Ilyen viszonyok között, ahelyett, hogy az érdeklünkben — ha már az export terén nem is lehet, de legalább belügyi viszonylatban — valami új intézkedés történt volna, jött a szeptember elsején életbelépett új vasúti tarifa, melyről egész nyugodtan állíthatjuk, hogy — bár az egész országra kihatással van —

különösen Aradmegye tüziája kereskedelmét teszi tönkre.

Utitársunk sóhaját, szivarját a hamutartóba teszi, zsebéből egy táblázatot vesz elő:

— Tessék, itt a bizonyíték, hogy halálraírték a faipart.

A táblázat a következőket bizonyítja:

Távolság:	Béddigi fuv. díj:	Mosonai:
41—45 km.	Lei 1000	Lei 1650
81—85 km.	Lei 1600	Lei 2550
101—105 km.	Lei 1900	Lei 2950
121—125 km.	Lei 2100	Lei 3150
141—145 km.	Lei 2300	Lei 3350

— Tehát, — mondotta informátorunk — aki most Milováról Aradra tüziáját akar szállítani, annak 650 lejjel többet kell fizetnie vagononként. A Soborsinról Aradra szállított tüziája fuvardíja 950 lejjel, míg a Marosillye és Arad közti szállítási díj 1050 lejjel emelkedett. Tehát cirka ezer lejes differenciák olyan távolságokban, ahol majdnem minden aradi faiparaltnak érdekeltségei vannak.

A faluba érkezünk. Alig teszünk egy pár lépést, találkozunk egy tömeg idegen ruhájú, a magyar nyelvet sajátosan beszélő emberrel. Székelyek. A vállukon a hosszonyelű, széles faragó fejsze: a palankács. Megszólítom őket.

— Székelyek?

— Azok lennénk.

És így derül ki, hogy az udvarhelymegyei Zetelakáról jönnek, munkát néznek. Körülbelül százan vannak; a kenyértelenség, munkanélküliség hajította ide őket, a távoli Aradmegyé-

be a kenyér után. Így járnak megyéről-megyére, székely faragók, munkát keresnek — hiába.

A falu csendes. Az erdőn alig dolgoznak. Az ittenieknek sincs munkájuk, nemhogy a székelyek részére lenne. Mikor megint a vonatban vagyunk, még néhány szót szól befejezésül informátorunk:

— A magyarországi export teljesen pang. Az ottani kereskedők nagyon óvatosak a bevásárlásokban és vételeiknél csak a feltétlenül szükséges kiegészítésekre szorítkoznak. Nagyobbszabású utánpótlások csak tavaszra várhatóak, mikor az építkezési kampány megindul. A mai helyzetre jellemző, hogy már kisebb vételeknél is vagononként akárháyszor 1—2 pengős árdifferenciák mutatnak az üzletkötések. Hogy mi a válság oka? Beszélnek az orosz fáról, cseh és lengyel konkurrenciáról, magyarországi csődökről, építkezéshiányról, azonban pontosan egy speciális okot mondani nem lehet. *Nem annyira a válság okát, mint inkább megoldását szeretnénk tudni.*

A vonat teljes erővel robot, már csak a kopasz, letarolt dombok tekintenek felénk, néhol egy-egy erdőfoltocskával. A fa — melyről ez a riport íródott,

Molnár Tibor.

Ismét működnek a vonatmerénylő bandák

Vastraverzeket fektettek keresztül az egyik regáti vasútvonalon, melyet a vonat érkezése előtt öt perccel vettek észre

BUCURESTI, szeptember 25. Egy évvel ezelőtt tartotta állandó izgalomban az ország közvéleményét a vonatok ellen elkövetett merényletek hosszú sorozata, amelyek mindig a szerencsés véletlen akadályozták meg. Uglát-szik, a kormányának a rend megővésének érdekében eszközölt intézkedései nem voltak elegendők, mert ma ismét csak a véletlen mulott, hogy a Regát egyik félreös vonalán nem következett be borzalmas vasúti katasztrófa.

Az elmúlt éjszaka Barbuzi és Galati között vonalvizsgálatot tartott Negulescu vasúti főfelügyelő és megdöbbenve konstatálta,

Anglia visszaszerzi az óceán kék szalagját

Londonból jelentik: A Daily Express értesítése szerint az óceán kék szalagja rövidesen ismét Anglia birtokába kerül. Tegnap volt meg az óceán leggyorsabb járata hajójának, az Express Britainnak vízrebocsátása. Az új hajó 27,6 csomó óránkénti sebességgel halad, tehát gyorsabban szeli a vizet a Brémennél is. A hajó Southamptonból indul a tengeri útjára, de nem a newyorki kikötőben, de Quebecben fog kikötni. A quebeci állomáson egy befűtött expresszvonat várja az új angol hajó utasait és nyomban tovább robot velük Newyork felé. A hajó a tengeri utat négy nap alatt, a Quebec—newyorki utat 14 óra alatt teszi meg. Ennek következtében négy nap és 14 óra alatt lehet Európából Newyorkba jutni

TANSZEREK, körzők, tászkák stb. „Consum“ könyvecskével KERPEL-nél

Bartha Abel meghalt.

Antwerpenben hunyt el az aradi kormány volt belügyminisztere

Egy budapesti jelentés szerint Bartha Abel, az aradi kormány belügyminisztere az antwerpeni irgalmas-nővérek kórházában tegnap elhunyt.

Bartha Ábelről, a néhány napig tartó gróf Károlyi Gyula-kormány belügyminiszteréről keveset tud Arad közönsége. Az akkori zavaros, forradalmi időkben, amikor Budapesten a vörös uralom tobzódott, hirtelen megjelent Aradon egy nagyhangú, apró kis emberke, aki hihetetlen energiával látott hozzá az ellenforradalom megszervezéséhez. Ez volt Bartha Ábel, aki leveleket és okiratokat mutatott előkelő összeköttetései igazolására és az ő agilitásának volt köszönhető, hogy az aradi kormány megalakulhatott. Arad tekintélyesebb polgárai szívesen voltak segítségére az örökké izgómozgó Bartha Ábelnek, mert az akcióiban, ha nem is százszázalékos komolysággal, de mindenestre olyan kezdeményezést láttak amelyből könnyen kinőhet az az erő, amely a vörös garázdálkodásnak véget vethetne. Bartha a belügyminiszteri tárcát kérte magának és pár napos működéséről csupán ez az epizód maradt meg, mint egyelőn emlék:

Egy napon megszólalt Sárkány dr. polgármester telefonja.

— Kérem a város kocsiját azonnal a Központi-szállodához küldeni! — rendelkezett egy erővel hang. A polgármester közölte, hogy ez most lehetetlen, mert a város kocsija nincs itt és jelenleg el van foglalva. De a haragos férfi nem tárgyalott:

— Ha öt percen belül nem lesz itt a város kocsija, fegyelmi eljárást indítok ön ellen.

— Ki beszél ott tulajdonképpen? — kérdezte végül is a polgármester.

— Vegye tudomásul — hangzott a válasz — itt Bartha Ábel belügyminiszter beszél.

A kocsi persze nem lehetett a szálloda elé várakozni. Sárkány dr. polgármester ellen sem indult fegyelmi eljárás és másnap Bartha belügyminiszter ur eltűnt abban a zavarosban, amely az akkori idők sajátja volt. Az ő neve s Bársony Eleméré a konjunktúra elmúlásával visszaszűrült a hétköznapi polgári életbe. A kalandos életű, de tehetségtelen Bartha Ábel rövid és viharos szereplés után szakított a politikával és autógyűnök lett Antwerpenben, ahol most nagy nélkülözések közepette érte utol a halál.

hogy a 454-es kilométerkö mellett súlyos vastraverzek hevernek a pályán. A főfelügyelő megállapítása annál kétségbeesettebbé vált, mert ezen a vonalon tízenöt perccel később kellett volna elhaladnia a személyvonatnak és így bizonyossá vált, hogy bűnös kezok fektették a vastraverzeket a sínparra. Negulescu a legközelebbi őrházból értesítette az első állomást, ahol feltartóztatták a személyvonatot és így sikerült elhárítani az esetleges katasztrófát. A csendőrség a rejtélyes ügyben megindította a nyomozást.

Október 1-én

új előfizetést nyitunk

az „Aradi Közlöny“-re

Kérjük azokat az előfizetőket, akiknek előfizetése lejárt, vagy hátralékban vannak, hogy sürgősen ujítsák meg előfizetésüket, illetve egyenlitsék ki tartozásukat, nehogy a lap küldésében fennakadás álljon be.

Letartóztattak egy szélhámოსnőt Aradon

Mérget találtak nála, amellyel öngyilkos akart lenni.

Menczer Oszkár aradi nőruhiakereskedő feljelentése folytán ma egy szélhámოსnő került letartóztatásba az aradi rendőrségen. Az aradi gyermekórházban nemrégiben próbaszolgálatra alkalmaztak egy fiatal nőt, aki Márís Julia néven szerepelt. A közelmúltban megjelent Menczer Oszkár kereskedőnél s nála egy kabátot vásárolt. A gyermekórház jótálló levelét mutatta fel, amelyre a kereskedő ki is hitelmezte a kért árut. Csakhamar azonban kiderült, hogy az irás hamisítvány, azt maga Márís Julia készítette a kórház vezetőségének tudta nélkül. A hamisítás megállapításánál a rendőrség kutatni kezdett Márís Juliát iránt és lassanként kiderült, hogy Márís Juliát tulajdonképpen nem is úgy hívják, hanem Faur Minervának.

Amidőn a hamis névhasználatot is rábizonyították Faur Minervára, mindent bevallott és egyre idegesebben viselkedett, retiküljéhez kapott. A retikulált elvették tőle, amelyben erős összetételű mérget találtak és a nő saját előadása szerint öngyilkos akart lenni. Felvitték a rendőrségre, ahol Ducau detektív kihallgatta, majd elrendelték letartóztatását.

Olcsó szőlő — szomorú szüret

Öt lej egy kiló szőlő az aradi piacon — Nem érdemes szüretelni a Hegyalján — Inkább eladják a szőlőtermést — A borivás ma már luxuszámba megy — A gazdasági katasztrófa újabb tünete

ARAD, szeptember 25. Tavaly a dinnyeszezon szörnyűkötvetett el mindenkit hallatlan olcsóságával: gyakran már ingyen is odaadták a sárgadinnyét, csak hogy ne kelljen hazavinni a piacról. Ezidén az szőlő vette át a dinnye szerepét a piacon. Csak az elején vagyunk még a szőlő-szezonnak és máris elképesztően olcsón mérik a Hegyalja nemes termését.

— Öt lej egy kiló finom szőlő — hallatik minduntalan a kofák kínálatában.

És valóban öt lejért kitűnő csemege-szőlőt lehet kapni az aradi piacon. Amilyen örövendetes ez a fogyasztó szempontjából, éppoly katasztrófális hatása a szőlőtermelőkre, akik egy jelentős rétegét képezik Arad környéke gazdasági tényezőinek. A szőlősgazdák egész esztendőn keresztül nagy költséggel és fáradsággal művelik meg szőlőjüket és a nagy befektetés elveszett pénznek bizonyul, mert nincs ára a szőlőnek és nem lehet eladni a bort. A pincékben még a régi készletek vannak felhalmozva és a szőlőtulajdonosok között már-már az a vélemény alakul ki, hogy nem érdemes szüretelni, hiszen még elegendő hordó sincs, amiben az új termést elraktározzák

a többi mellé. Sem az új termékre, sem a régre nem akad vevő, aki legalább a termelési költségeket megfizetné. A romániai piac el van árasztva borral,

külföldre pedig a kormány szerencsétlen külkereskedelmi politikája miatt nem lehet exportálni.

Az ideai bortermés eladása tehát még nagyobb gondot és igen sok keserűséget fog okozni a termelőnek. A gazdasági termények katasztrófális áresését a bor sem kerüli el. A buza, tengeri sábk. árának a termelési költség alá való zuhanása, a borok árára már csak azért is hátrányosan fog hatni, mert a mezőgazdaságból élőknek kevesebb pénzüik jut borból. Az általános gazdasági romlást, amely az iparos és kereskedelmi köröket nyomja, ismét a boriogasztás érzi meg legelőbb, miután

a borivás ma már szinte luxuszámba megy.

Így dacára annak, hogy néhány lejért már kitűnő bort lehet kapni. Az ideai szüret tehát katasztrófális „eredménnyel” fog végződni a Hegyalja termelőire is és ez újabb dokumentuma lesz az általános gazdasági krízis tartósságának.

Autószélhámოსos garázdálkodása Aradon

Egy állítólagos autóügynök kidobta autójából az Autorex-cég szolgáját és megszökött az áruval — A szolgálta súlyos sérüléseket szenvedett

Az Andrássy-téren lévő Autorex autókészítő cég üzletébe ma reggel beállított egy jólöltözött férfi, aki Gürtler néven mutatkozott be és azt mondta, hogy a szombati Kravietzky & Co. cég megbizottja. Autókészítési kért és csakhamar 1600 lej értékben ki is válogatott különféle holmikat. Amidőn fizetésre került a sor, a férfi kijelentette, hogy a szomszédos Dacia-szállodában fogja kiegyenlíteni számláját és arra kérte a cégtulajdonost, hogy egy emberével küldje át a bevásárolt tárgyakat. A cég tulajdonosa, Wassermann Jean Jaques az üzlet szolgájának, Metz Jánosnak adta oda a holmikat, hogy azokat átvigye Gürtlerrel a szállodába és az értük járó összeget beinkasszálja.

A szállodában Gürtler azt mondta a szolgának, hogy

kísérje el egyik aradi klienséhez az autóját, amely 282-es szombati rendszámmal volt ellátva, hogy ott pénzt vegyenek fel és ebből fogja kifizetni számláját. Ezzel fölszálltak mind a ketten az autóra, amelyre rátette Gürtler a bevásárolt hol-

mit is. A kocsi elindult és csakhamar örült iramban igyekezett kifelé a városból. Már Mikelaka felé jártak. Metz János előtt most már nyilvánvalóvá lett, hogy Gürtler nem klienséhez megy és az autóval más céljai vannak. Követelni kezdte, hogy az autó álljon meg és Gürtler fizesse ki az árut.

Az idegen férfi fizetés helyett azonban minden további nélkül kinyitotta a kocsi ajtaját és mielőtt Metz védekezni tudott volna, kiteszította a nagy sebességgel haladó autóból.

Metz János hemperegve gurult le a kocsiról és súlyos sérülésekkel terült el a földön. Később egy arra haladó szekéren bejött Aradra, visszament főnökéhez, akinek jelentette az esetet. Wassermann még a délelőtt folyamán megjelent az erősen sántító és több helyen sérült Metzcel a rendőrség bünyűügyi osztályán, ahol megtette a feljelentést a titokzatos Gürtler ellen. A rendőrségen Huiu komisszár vette jegyzőkönyvbe az ügyet és ő vezette be a nyomozást.

Megfelebbezik Aradváros jövő évi

A városi főorvos külön alapot létesít a jótékony költségvetését egyesületek támogatására — A temetkezési vállalatok és szikvizgyárak felebbezése — Izgalmas vita várható a tanácsülésen

ARAD, szeptember 25. Ma közszemlére tették a város 1931. évi költségvetését és számosan keresték fel Berzován János pénzügyi főnök hivatalát, ahol mindenkinek rendelkezésre bocsátották a költségvetési tervezetet. A közeli napokban összehívják a verifikáló bizottságot, valamint a tanács által kiküldött albizottságot, amelyeknek jóváhagyása után kerül a költségvetés az október tizedikére tervezett tanácsülés elé.

Annyi máris megállapítható, hogy a jövő évi költségvetés körül bonyodalmas várhatók. Elsősorban az egészségügyi és népiéleti rész körül. A permanens-bizottság ülésén ugyanis Cucu Vazul dr. városi főorvos szólalt fel és keveselte a jótékony és sportegyesületek részére beállított 100.000 lejt. A bizottság azonban nem emelte fel az összeget, mire Cucu dr. az új egészségügyi törvényre hivatkozva, közölte, hogy az egészségügyi osztály bevételei nem használhatók fel más városi célokra. A főorvos kijelentette, hogy gondoskodni fog megfelelő jövedelemről, azonban ezt a bevételt nem bocsátja a város rendelkezésére, hanem kiegészíti a népiéleti célokra felvett ala-

pokát. Így a jövő évben a piaci és más egészségügyi bírságok összegét kizárólag erre a célra fogja rezerválni és lehetővé teszi, hogy az egyes jótékony egyesületek nagyobb támogatásban részesüljenek. A főorvos az egészségügyi osztály költségvetésébe ezenkívül 50.000 lejt vett fel a Vörös Kereszt egyesület soborsini gyermeknyaraltató telepének támogatására.

Az új városi vállalatok alapításával existenciájukban megtámadott megáncégek is akcióra készülnek. Pozitív forrásból arról értesülünk, hogy az érdekelt vállalatok felebbezést készítenek benyújtani a városi tanácshoz a költségvetés ellen, arra kérve a tanácsot, törölje a temetkezési vállalat és a szikvizgyár létesítésére felvett összegeket. A felebbezők arra az álláspontra helyezkednek, hogy egy városnak nem szabad tönkretennie saját adózó polgárait, a városi vállalat létesítése pedig ezt tervezi. A temetkezési vállalatok hivatkoznak arra, hogy évi 250.000 lejjel járulnak hozzá a város terhehez és így nem igazságos az, amit Aradváros vezetősége tervez.

A felebbezéseket a városi tanács veszi tárgyalás alá és előrelátható, hogy, izgalmas

vita fog kifejlődni a megfelelőbb pontok körül. A tanács tagjai tekintélyes részének az álláspontra ugyanis, hogy a város ne foglalkozzon üzletekkel és főként ne konkurráljon saját polgáraival. Könnyen lehetséges tehát, hogy a tanács többsége elfogadja ezt az álláspontot és az előirányzott tételek törölésével felszabadult összegeket azokra a munkálatokra lehet felhasználni, amelyeket a kövezések érdekében töröltek.

A megye bérbeveszi az államtól a halmágycsucsi kőbányát

Lázár Ágoston dr. sikeres tárgyalásai Bucarestben — Megegyezés a közmunkaügyi miniszterium és a megye vezetősége között

Ma hazaérkezett Bucarestből dr. Lázár Ágoston megyei választmányi elnök, aki felhasználta szabadságának első hetét arra, hogy egy fontos megyei ügyet intézzen el a miniszteriumban. A választmányi elnöke ugyanis a halmágycsucsi bánya ügyében tartózkodott a fővárosban, ahol tárgyalásokat folytatott a közmunkaügyi miniszteriummal a bánya átengedése kérdésében. A megyének sürgős szüksége van a bányára, hogy az ott kitermelt kővel rendbehozassa az elhanyagolt állapotban lévő megyei utakat, az állam azonban, amely egyharmadrészen tulajdonosa a bányának, beszüntette a kitermelést. A megyei tanács erre megbízást adott Lázár Ágoston dr.-nak, hogy a miniszteriummal ezügyben tárgyalásokat folytasson, annál is inkább, miután az új alkotmány módosítja a megyének a bánya birtokbavételére. Lázár dr. beható megbeszéléseket folytatott a miniszteriumban, amellyel sikerült megállapodásra jutnia. A megállapodás értelmében a megye bérbeveszi a halmágycsucsi bányát az államtól és így megkezdheti saját rezsijében a bánya kitermelését.

Az aradi mozí mai műsora

5, 7 és 9 órákor:

CENTRAL: Utoljára. RHEINLANDMÄDEL. Kivételesen nagyszabású, németül beszélő és éneklő film, a legnagyobb német színészekkel, u. m.: Gretl Berndt, Lucie English, Trude Berliner és Werner Fütterer. Az előadások megkezdésekor az ajtók bezáratnak.

SELECT: A SZALONOK TIGRISNŐJE. Társadalmi dráma. Főszerepekben: Helene Chadwick, Francis Bushman és Margaret Livingston.

ELITE: Mautoljára. HALÁLCIRKUSZ. Szenzációs cirkuszdráma. Főszereplők: Helene Allan és Domenico Gambino.

GRADISTE: Utoljára, 7 és 9 órákor: TÖRVÉNYEN KIVÜL. Izgalmas Wild-West dráma Tom Mix-szel.

HIREK

Kis panama, nagy panama

Azt a kis panamát, amelyről itt szó lesz, nem Grönlandban követték el, hanem Galatában. Grönland csak azért ölik az eszembe, mert a napokban ott is volt egy kis panama és a két eset között az a feltűnő hasonlatosság, hogy mind a kettőt román állami tisztviselő követte el. Hiszen éppen elég megszokottak nálunk ezek a kis elkövetések, de ez alkalommal van egy kis érdekesség benne — már tudnillik a galatában. Ugy történt, hogy Panait Cosma galatiai kereskedő szorgalmazni akarta egy rágalmozási perét. Dobrescu rendőrigazgató hajlandónak mutatkozott arra, hogy Panait Cosmanak segítségére legyen, de eredményes közbelépésre csak 300 lej készpénz lefizetése ellenében. Mi történt azonban? Ugy látszik Panait Cosma már jó néhány esetben volt kénytelen ide is, oda is százakat elhelyezni és ez a 300 lej nála nem volt előírányozva a rendkívüli kiadások költségvetésében. Lehet, hogy ez a körülmény, de lehet, hogy erkölcsi befolyásolták a kereskedőt, aki értesítette az üzletkötésről az ügyészség vezetőjét, Lupascu főügyészt is és a főügyész éppen akkor toppantott be Cosma üzletébe, amikor ez a 300 lejt átnyújtotta a rendőrfőnöknek.

Dobrescut letartóztatták. Megvesztegetés vádjával. És mert valószínű, hogy az első feljelentés után özönével fognak jelentkezni a galatiai kereskedők, akiket olykor-olykor megzsarolt a rendőrfőnök ur, Dobrescut talán el is fogják ítélni. E sorok írójának ez ellen természetesen semmi kifogása nincsen. Az vessen rá követ, aki először hallja tőlem, hogy szerelem a panamistákat. De Dobrescu rendőrfőnök 300 leje, ami egyenlő egy jobb selyemharisnya árával, egy rövid alsóparti veszteségével, egyszerűen egészen minimális pénzecske, imé, mégis elég ahhoz, hogy tönkregyegy Dobrescu karrierjét. És ugyanakkor, midőn Dobrescut 300 lejiért lecsukják, eszünkbe jut, hogy a CFR-nél elpanamáztak néhány milliárdot. A szövettek központjánál szintén néhány milliárdot és az állam többi intézményeinél szintén milliárdokra menő panamák voltak, vannak és lesznek, de ezeknek elkövetőit senki le nem csukítja, sőt jósikerült politikai páffordulás után rehabilitálni fogják őket. Nem állítom, hogy kár Dobrescuért, mert lecsukták. De állítom, hogy kár azokért, akiket nem csuktak le. Mert Dobrescunak a kis panamák kis jövedelmének feljavítására kellett. De a nagy panamisták nem azért lopnak, hogy feleségük vidéki eleganciáját egy pár selyemharisnyával fokozzák. A nagy panamisták panamáznak, mert vérükbe oltotta a panamát a rendszer.

Ezért nem volna kár értük. És ezért sajnálom Dobrescut.

(—lay)

— A király jelen lesz a lippai görög keleti templom felszentelésénél. Temesvárról jelentik: Megirtuk, hogy a király temesvári látogatásának időpontját október 5-ikére tűzték ki, a temesvári Politechnikum tízéves fennállásának ünnepségével egyidőre. Most azonban valószínűnek látszik, hogy az ünnepséget rövid időre, október végéig elhalasztják, hogy az ujonnan restaurált lippai gör. keleti templom felszentelésénél is jelen lehessen az uralkodó. Nem lehetetlen, hogy az ünnepélyen részt fog venni Miron Cristea patriarcha is.

— Amikor Páneurópa a háborút szolgálja. Berlinből jelentik: A Deutsche Tageszeitung vezető cikkben foglalkozik a francia vezérkar azon tervével, hogy Csehszlovákia és Jugoszlávia után Romániában is állandó katonai missziót akar létesíteni. Páneurópa ezek szerint elindult útjára — írja a lap, — de úgy fest, hogy nem a békét, hanem a háborút szolgálja.

— Moszkvai híradás a közelgő világháborúról. Bucurestiből jelentik: A Lupta mai száma közli a moszkvai Pravda cikkét, mely arról számol be, hogy a keleti és középeurópai államok támadásra készülnek Oroszország ellen és az akció mögött Anglia áll. Az orosz lap cikke szerint az angol birodalom tengeri bázisát akarja kiépíteni a Fekete-tengeren és ennek központjában Constantat szemelte ki. A Pravda szerint az orosz hadügyi népbiztoság már megtette az ellenintézkedéseket.

Megtartották a helyszíni szemlét Stark Andor meggyilkolása ügyében

F. Töredelmes beismerésben van Klein Sándor

NYIREGYHÁZA, szeptember 25. Klein Sándort, Stark Andor gyilkosát ma helyszíni szemlére vitték az Ehrenfeld-fatelepre. Az izgalmas helyszíni szemle alkalmával Stark részletesen megmutatta, hogy a gyilkosságot hogyan követte el. A szemlén megtalálták Stark óráját, amelyet Klein Sándor mellé dobott a gödörbe. Utána Kleint visszavitték a rendőrségre, ahol tovább folytatták kihallgatását arra vonatkozólag, hogy volt-e tettesvagy segítőtársa. A gyanúkok alapján előzetes tartóztatásba helyezték Kancsik Mihály éjjeli őrt. Klein Sándor kijelentette, hogy nyugodtan várja az

ítéletet tette fölött és ha kötél általi halálra is ítélik, megnyugszik az ítéletben.

A Klein Sándor-féle gyilkosság ügyében a rendőrség egyébként ma kihallgatta Ehrenfeld Máriát is, akinek a gyilkos Klein udvarolói és állítólag az ő jó hírve miatt követte volna el tettét. A leány a kért felvilágosításokra megadta a választ és vallomása tisztább képét adta a gyilkosságnak. Kihallgatásán több olyan körülmény került új megvilágításba, amely Klein Sándort még a mai nap folyamán ki is hallgatták Ehrenfeld Mária vallomásával kapcsolatosan.

ORTNER cipőszalonja és orthoped
cipészete Aradon
v. Salac-uca 5. sz. alatt

— Elhelyezték Amerika budapesti követét. Budapestről jelentik: Wright budapesti amerikai követet Uruguayba helyezték át. Utóda N. Roosevelt lett.

— Házasság. Szilágyi Mária és Seitz Péter f. hó 27-én délután fél 6 óraker tartják esküvőjüket az aradi Minoriták templomában. (Minden külön értesítés helyett).

— A lugosi főügyész és a prefektus harca. Lugosról jelentik: Marosin, lugosi főügyész feljelentést tett Ciorman rendőrprefektus ellen a temesvári táblánál és különféle szabálytalanságokkal vádolta meg a prefektust. A feljelentést a rendőrprefektus azzal viszonzta, hogy szintén feljelentést tett a főügyész ellen és ebben elmondotta, hogy Ciorman bizonyos munkák végzésére rendőrlegénységet igényelt, amit ő megtagadott, mert az elvégzendő munka nem volt hivatalos természetű. A rendőrprefektus szerint az ellene beadott feljelentés csak bosszura vezethető vissza ebből az ügyből kifolyólag. A temesvári tábla az ügy megvizsgálásával Demetrescu vizsgálóbíró bizta meg.

— Eltemették id. Kovacsics Gyulát. Ma délelőtt 10 óraker helyezték örök nyugalomra id. Kovacsics Gyula ny. temesmegyei árvaszéki elnököt, Laczay Endréné, a jótekonysárol közismert aradi uriaszony édesatyját. A temetésen bensőséges részvétet nyilvánílt meg és a Strada Consistoriului 12. szám alatti gyászházban lévő ravatambál Arad előkelő társadalmának számos tagja jelent meg. Dr. Lakatos Ottó plébános végezte a gyászszertartást, majd a Strada Bratianun és a Szabadságúteren megindult a menet az ujaradi temető felé, ahol a családi sírboltban átadták az örök pihenésnek id. Kovacsics Gyula földi maradványait.

— Az öngyilkos Grün Imre fényképét felismerte édesapja. Temesvárról jelentik: Megirtuk, hogy egy Grün Imre nevű romániai fiatalember öngyilkosságot követett el egy helgoland-i szállodában. Temesváron ez a hír szenzáció erejével hatott, mert egy Grün Imre nevű temesvári fiatalember néhány héttel ezelőtt a városból eltűnt. A fiatalember szülei a személvizsgálásnál adatok iránt érdeklődtek és most érkezete meg a válasz Helgolandból, az ottani rendőrségtől, amely elküldte a halott fényképét is. Grün Imre édesapja a fényképben fiát ismert fel és így most már egészen bizonyos, hogy a temesvári Grün a tragikus végű helgoland-i öngyilkos.

— „Meggyilkolták a minisztert.” Berlinből jelentik: A fővárosban és a vidéken olyan hírek terjedtek el, hogy a német kormány egyik tagja merényletnek esett áldozatul. A hírek forrásául a berlini rádiót jelölték meg. Ezzel szemben a Wolff-iroda a következőket közli: Az emlitett merényletről semmit sem tud és a miniszter megöléséről szóló hír csak úgy kerülhetett a köztudatba, hogy a berlini stúdióban ma este egy „Meggyilkolták egy minisztert” című szindarabot adtak és bizonyára ezt tévesen értelmezve kapott szárnyra a hír, hogy tényleg megölték a minisztert.

Marsieu prefektus Gurahoncon

Meghallgatta az agrársérelmeket

Marsieu Justin dr. megyei prefektus ma reggel Perian Lázár agrár tanácsos kíséretében Gurahonra utazott, hogy meghallgassa és a lehetőséghez képest orvosolja a gurahonci járás lakosságának agrársérelmeit. A megyei prefekturához szinte nap-nap után érkeztek be panaszok, nemcsak egyes emberek, hanem községek részéről is, kérve, hogy orvosolja az agrárreim során történt igazságtalanságokat. Marsieu Justin dr. prefektus ezért — mint ma megirtuk — elhatározta, hogy végiglátogatja az összes járási székhelyeket és a helyszínen állapítja meg, mennyiben állják meg helyüket a panaszok. A prefektus érkezését egy nappal előbb doboliák ki az érdeklő falvakban, hogy idejében felkereshessék a járási székhelyeket. A körut má vette kezdetét és Marsieu Justin dr. a késő estői órákig tartózkodott Gurahoncon, ahol meghallgatta és írásba foglaltatta az ottani lakosság sérelmeit. Több esetben megtörtént, hogy nem agrár, hanem közigazgatási sérelmet adtak elő Marsieu dr.-nak, aki megígérte, hogy felülvizsgálja az egyes panaszokat.

— Egy havi fogságra ítélték gróf Csáky Gusztávot. Kassáról jelentik: A kassai felső bíróság gróf Csáky Gusztávot egy havi elzárásra ítélte, mert tagja volt a Budapesti székelő székesi egyesületnek.

— Letartóztatott budapesti orvos. Budapestről jelentik: A budapesti főkapitányságon ma feltűnést keltő letartóztatás történt. Kontz Károly ismert budai orvost letartóztatták tiltott műtétből kifolyólag. Kontz egy 18 éves leányon hajtott végre tiltott műtétet. A leány azonban néhány nappal ezelőtt a Bakács-téri klinikán vérmérgezésben meghalt.

— A város tanulmányozza a temetkezési árat. Lufai Cornél dr. polgármester nemrégben kijelentette egy nyilatkozatában, amelyet az Aradi Közlöny-nek adott, hogy a város vezetősége rövidesen megmaximálja a temetkezések árait. Ma megtörténtek az erre vonatkozó lépések. A permanens-bizottság elvben elhatározta a maximálást és megbízást adott Amlicher Viktor városi számvevőnek a kérdés tanulmányozására. A számvevő főként arra kapott megbízást, hogy állapítsa meg, mennyi egy-egy ilyen vállalat rezsije, valamint a felszerelés amortizációja. Ezen adatok számbavétele után történik meg az ármaximáló bizottság legközelebbi ülésén a temetések áranak maximálása.

— Egy cigánykaraván borzalmas bosszuja. Madrából jelentik: A spanyolországi Almería tartományban egy 13 éves pásztorgyerek felett borzalmas rögtönítélő bíróságot tartott egy cigánykaraván. A kis pásztor botjával megütötte a karaván malmát, amin a cigányok annyira feldühödtek, hogy megragadták a gyereket, összekötözték és kezénél fogva felakasztották egy fára. Majd röszét hordtak alá, meggyújtották és a gyermek lassú tűzhalállal, irtózatoss kinok között kisanvedett. A gyilkosok közül hármat sikerült elfogni.

Krausz Simon gabonatrösztöt gründol

A sinaiai konferencia tárgyalta a tervet — Az agrárállamok Bucuressti-ben egy közös eladási szövet létesítenek

BUCURESTI, szeptember 25. Az egyre súlyosbodó agrárválság úgy látszik arra kényszeríti az érdekelt országok illetékes köreit, hogy ezt a kérdést minél hamarabb, minél radikálisabban, a leginkább célravezető módon oldják meg. Egyre többet lehet hallani az orosz dumpingről, az árak még mindig nyomottak és semmi kilátás sincs arra, hogy egyhamar emelkednének. A helyzet kényszerítő. Együtt nyílnak meg az agrárkonferenciák. Tegnapelőtt Sinaia, tegnap Varsó és ma már egy újabb jelentős érkezik Bucuresstől, melyről ad hírt, hogy a sinaiai agrárkonferencián résztvevő államok a közeljövőben Bucuressti-ben egy újabb agrárkonferenciát tartanak. Ezen a konferencián akarnak az érdekelt államok megbeszéléseket folytatni arravonatközlőleg, hogy

egy közös eladási szövet létesítsenek, melynek célja lenne egy most már ténylegesen megszervezett exportot megalapozni

és hozzájárulni ahhoz, hogy a jelenleg ingadozó árak megszilárduljanak.

Ennek a közös eladási szövetnek a létrehozásában része van Krausz Simonnak, az ismert pesti bankárnak is.

Krausz Simon ezelőtt egy évvel három beadványt készített el. Az egyik beadvánnyal a jugoszláv kormányhoz fordult, a másik elborítumot a román miniszterelnöknek. Maniának adta át, a tervezet harmadik példányát pedig elküldte Csikágóba, az amerikai gabonatröszt elnökének.

Krausz Simon grandiózus terve a következő: Magyarország, Jugoszlávia, Románia, Lengyelország és Bulgária buzatermése egyötöd részét teszi ki a világ buzatermésének, amelynek az árát a csikágói gabonatröszt diktálja. A kelet európai buzapiac — Oroszországot ezúttal nem vette még számításba Krausz Simon, — állandó konkurenciát jelent az amerikai buzatermelőknek és a versenyben csak a két termelő kontinens között marad. Kelet Európában — az árak lefelé irányuló tendenciája, a munkabérek olcsósága és a politikai viszonyok következtében — sokkal olcsóbb a buza, mint az amerikai termelők produktuma s nagy részben ez a magyarázata annak, hogy a búzának a világpiaci árát nem tudják biztosítani. Sem Kelet Európában, sem Amerikában nem kél olyan áron el a gabona, hogy az a termelés költségei mellett a befektetett tőke és munka hasznát biztosítsa. Semmi sem egyszerűbb tehát — Krausz Simon szerint, — mint egy buzavilágtrösztnek a létrehozása. Amerika megvásárolja az egész európai termést évente és így bitokába jut az egész világ buzatermésének. Nem kel tehát más, mint az, hogy a kelet európai államok egymás között ne konkurráljanak, alakítsák meg az agrárfrontot és en-blokk adják el a gabonát Csikágónak. Krausz Simonnak a terve Amerikában a gabonapiac diktátorai között tetszésre talált, azonban az volt a kikötésük, hogy csak akkor fognak hozzá a világtröszt megalapításához, ha Kelet Európa államai, mint egyetlen eladó cég jelentkeznek a világpiacra és ez a magyarázata — a kétségtelenül minden megoldáshoz ragaszkodó termelők kötségszerzésén kívül, hogy Krausz Simonnak ez az akciója sikerült.

A jugoszláv és a román kormány hajlandó résztvenni a kelet európai gabonatröszt megalakításában és ehhez a trösztöz csatlakozott Magyarország, sőt Lengyelország és Bulgária is.

A júniusban egybehívott sinaiai konferencia volt az első lépés a kelet európai agrárfront megalakításában s ezt követte a bucuressti-i, később a varsói konferencia, ahol mindenütt a mezőgazdasági érdekeltségek képviselői tárgyaltak, azonban a most ülésező genfi népszövetségi konferencián már hivatalos formában politikusok és kormányelnökök is tárgyaltak a kelet európai buzafront megalakításáról.

A jelek szerint a mezőgazdasági államok eminentor válságos helyzetében rövid időn belül sikerül is a kelet európai agrárfront megalakítása és ha ez megvan, ezután már csak egy,

lépés az, hogy Chicago átvegye a diktatúrát az egész világ gabonatermése fölött és összevásárolva a két kontinens buzatermését, — szabadon diktálja az árakat.

Krausz Simon, ha a világbuzatröszt létre-

Vigyázatlanságból megölte feleségét és öngyilkos lett egy fürjvadászaton Coppi báró, akinek vagyonát tizenkétmillió márkára becsülik

BRESLAU, szeptember 25. Különös körülmények között bekövetkezett családi tragédia tartja izgalomban a német közvéleményt. Egy országos hírű mágnás-házaspár tragikus halála okozta az általános megdöbbenést, részletei valósággal regénybeillőek:

Kopernitz közelében egy mezei úton Coppi tábornok és feleségének holttesteire bukkantak. A rendőrség megállapította, hogy egy löfegyverből lött golyók okozták mindkettőjüknek a halálát. A báró mellett levelet találtak,

A telefon — mint válóok

A feleség, aki állandó telefonálgatásai miatt elhanyagolja a háztartást.

Különös válópör foglalkoztatta a napokban az amszterdami törvényszéket. A férj válókeresetében — a telefon szerepelt mint válóok, ami alighanem példanélküli eset. — Azt ugyan jól tudjuk személyes tapasztalatunkból is, hogy a nők egyrésze szenvedélyesen szeret telefonálni és ha egyszer elkezd diskurálni a dróton keresztül, nem lehet egykönnyen eltávolítani a készülék mellől, ami különösen akkor kellemetlen, ha valami sürgős ügyben magunknak is szükségünk volna a telefonra, amit egy nő szállt meg — de, hogy a telefonálgatás válóok is lehet, azt csak most tudjuk meg.

A férj: Gerrith van Claasen, harmincnégy éves szállító, válókeresetében előadja, hogy felesége olyan beteges előszeretettel telefonálgat egész nap, hogy ezáltal elhanyagolja háztartását és pokollá teszi férje életét.

— Korán reggel — panasolja az elkeseredett férj válókeresetében — amikor még félálomban pihennék, már megszólal lakásunkon a telefon és ettől kezdve feleségem a késő éjszakai órákig majdnem állandóan telefonbeszélgetéseket bonyolít le. Már reggel felhívja a barátait és mindegyikkel legalább félóraig cseveg a legjelentéktelenebb dolgokról. Elmondják egymásnak az előző nap történetét legrészletesebben, megtárgyalják a pletykákat és világeseményeket és nem fognak ki a témából. Közben én felkelek és felöltözködöm, azonban majdnem minden reggel reggeli nélkül kell hivatalomba mennem, mert feleségemet annyira elfoglalja a telefonbeszélgetés, hogy nem is gondol arra, hogy reggelit kellene készítenie. Hasonló a helyzet délelőtt is, a mikor a leggyakrabban olyan későn készül el az ebéd, hogy nem tudom az étkezést bevárni anélkül, hogy le ne késném a délutáni hivatalos órákat. Este pedig, ha otthon a napi munka után fáradtan ujságot vagy könyvet szeretnék olvasni, nincs percnyi nyugalmam sem feleségem átkos telefon-szenvedélye miatt. Feleségem a legritkább esetben hagyja el lakásunkat, mert mindent telefon útján bonyolít le. Emellett üzleti károsodás is ér feleségem túlzott telefon-szeretete miatt, mert üzletfeleim akárhányszor felhívják fontos üzleti ügyben, de telefonszámunk mindannyiszor fogiatt, hiszen feleségem állandóan beszél a készüléken és így sok üzlettől is elesen.

A szerencsétlen férj mindezek alapján a házasság felbontását kérte, a bíróság azonban salamon-i ítéletet hozott. Megkérdezte a férjet, hogy feltétlenül szüksége van-e a lakásán a

jön, ennek a trösztnek egyik vezető tisztjét foglalja el, azonban, hogy kritikával is illessük ezt a grandiózus tervet, két kérdést teszünk fel csupán:

1. Mit szólnak a kenyérmagvásárló ipari államok ehhez a tervhez?

2. És milyen szerepe lesz Oroszországnak, amely máris monopolisztikusan árusítja az oroszországi búzát, hogy a tőke és a munka devalvációján keresztül forradalmasítsa a világ mezőgazdasági munkáit?

amelyben közli, hogy feleségének halálát az ő vigyázatlansága okozta s ezért követi a halálba. A rendőrségi adatok szerint Coppi és felesége együtt mentek vadászatra. A báró véletlenül megcsuszott, mire a kezében tartott fegyverének ravaszára esett.

A löfegyver elsült és feleségét találta.

E felett való bánatában Coppi báró maga ellen fordította a fegyvert. A báró 65 éves volt, míg szerencsétlenül járt felesége 52 esztendő ért meg. Vagyonukat 12 millió márkára becsülik.

telefonra, mire van Claasen teljes meggyőződésből azt felelte, hogy nincs. A bíróság erre átiratban fordult a postaigazgatósághoz, a melytől van Claasen telefonjának azonnali leszerelését kérte, a házasságot azonban nem bontotta fel.

A család ismerősei azonban nem hiszik, hogy ezzel a bölcs ítélettel az ügy befejezést nyert volna. Valószínűnek tartják, hogy van Claasenné nem tud belenyugodni abba, hogy megfosztották a telefontól és most ő fog válókeresetet beadni férje ellen a telefonkészülék leszereltetése miatt. (—)

AZ

UJSÁG

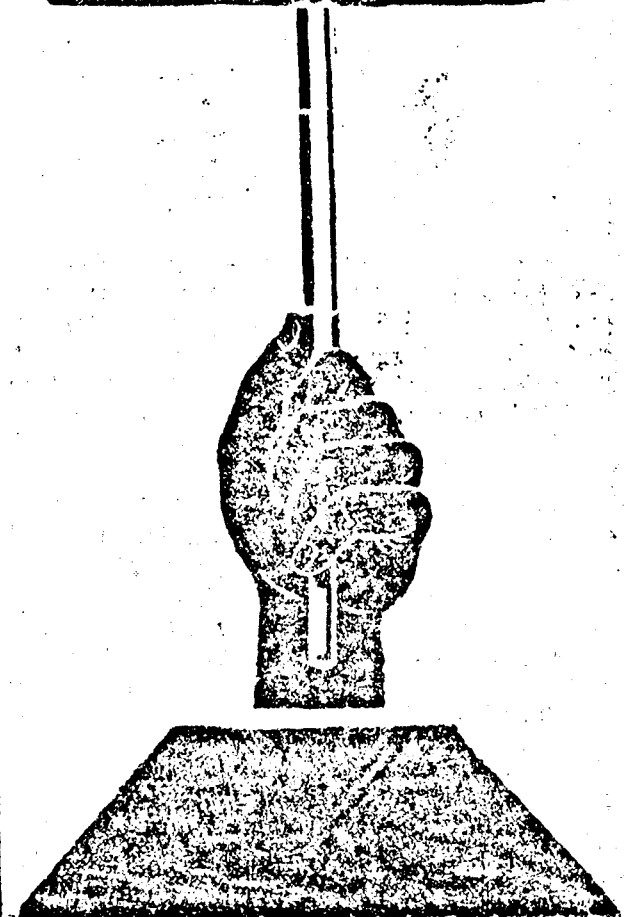
Utazási Irodája

BUDAPEST, VII. Erzsébet-körút 43.

levélben is készséggel áll mindenkinek rendelkezésére teljesen díjtalanul.

HA UTAZNI AKAR,

feltétlenül az Ujság Utazási Irodájához forduljon felvilágosításért. — Szakszerű válaszok, gyors és pontos elintézés.

Vigvázat! Mindnyájunkat érhet baleset! Vigvázat!

Megütheti Ön is az 1 millió lei főnyereményt,

ha sürgősen megveszi 100 lejért a oluji **Mentő Sorsjegyet**, amelyet minden városban árusítanak. **Fo yószámle cluji „Albina“ banknál.**

Vidéki rendeléseket 117 lei előzetes beküldése ellenében a Központi Sorsjegyiroda: **Cluj, Str. Memorandului 16. szám** gyorsan szétküldi.

Aradi főbizományos: ECKSTEIN TIVADAR, STRADA IOAN WEITZER (VAS-UCCA) 12. szám.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Az aradi vámhivatalban nincsen elvámolni való

A valamikor nagyforgalmu hivatalban unatkoznak a tisztviselők — Az import- és exportforgalom állandó csökkenő tendenciát mutat — A vámhivatal főnöke, a kereskedő, a szállító reménykedik, hogy tavaszra enyhül a helyzet

Amióta Aradon felállították a vámhivatalt és ebben a határmenti városban bonyolították le egy egész ország rész ellátását, a vámhivatal évekig a feldult hangyaboly képét mutatta. A vámhivatal hatalmas udvara mindig tömve volt szekerekkel, ügyes-bajos, dolgaikat végző kereskedőkkel, szállítókivállalatbeli tisztviselőkkel. Az állandóan zsúfolt hivatal a pezsgő gazdasági élet jeleit mutatta. Mi volt az a forgalom ahhoz képest, amelyet most lát az ember, ha a véletlen a vámhivatalba viszi! Alig egy-két szállító kocsi, unatkozó tisztviselők, néhány munkanélküli, hiába várják, hátha egy szállító, vagy kereskedő, hogy pár órára foglalkoztassa az áru le-, vagy fölrakásánál. Az Arad fölé tornyosult gazdasági válság felhői vetik árnyékukat a vámhivatal tágas udvarára: itt ma már nincsen mit elvámolni, nincsen mit szállítani, ma már csak bizakodás van, hogy hátha lesz még jobban is.

A vámhivatalban pedig kellemes változások történtek. Augusztus elseje óta a vámhivatalt egy Aradon általánosan ismert, rokonszenves ember vezeti: Drecin Mihály, aki született aradi polgár és évekig mint főkontrollor működött Aradon. Drecin mindenkit a legudvariasabban fogad, a vámhivatal ügyveleivel román, magyar és német nyelven beszél, tehát mindenki vel a maga nyelvén. Drecin Mihály készségesen ad felvilágosításokat az Aradi Közlöny munkatársának a vámhivatal udvaráról leolvasható forgalomcsökkenésről:

Nyilatkozik a vámhivatal vezetője.

— Az aradi vámhivatalon keresztül bonyolódó export- és importforgalom már esztendő óta csökkenő tendenciát mutat. A csökkenésen nem segítettek a vámtarifában évről-évre beállott változások, mert ma már behizonyosodott, hogy nem a vámtarifa drága, vagy olcsó tételei, hanem a közönség fellevevőképessége befolyásolja a város kereskedelmét. A fellevevő képesség pedig napról-napra csökken, az emberek a minimálisra redukálják szükségleteiket és így a forgalom egyre alább hagy. Az aradi vámhivatal számadatai szerint a forgalom csökkenése mintegy hatvan százalékos. A múlt esztendei bevételeink ugyanis 294,191.167 lej és 20 banit tettek ki, míg ez év szeptemberéig a bevételünk 162,868.472 lej és 30 bani. Eszerint a bevétel csökkenése mintegy 30 százalékos, ha hozzávetőlegesen az utóbbi összeghez számítjuk a

hátralévő néhány hónapban elérhető inkasszókat. Tekintve azonban azt, hogy a múlt év augusztusában a vámtarifa mintegy 30 százalékkal megdrágult,

a forgalom csökkenését, mint már mondtam, 60 százalékosnak lehet tekinteni.

— A kormány most újra valamelyes enyhítéseket eszközölt a vámtarifán és reméljük, hogy ez valamennyit lendít a forgalmon, bár a mai viszonyok között ez a csökkenés nem lesz érezhető befolyással. Bizzunk egyébként az őszi kampányban, mely talán hoz valami föllendülést a forgalomban.

Eddig tart Drecin Mihály vámfőnök nyilatkozata. A hivatalos helyről hangzó vélemény meghallgatása után felkerestük Domán Sándor nagykereskedőt, aki a következőket mondotta a nemzetközi kereskedelem forgalomcsökkenésére vonatkozólag:

A nagykereskedő és a szállító.

— A behozatal és kivitel csökkenése természetesen következménye az üzleti pangásnak, amely Románia kereskedelmének minden ágában érezteti hatását. Az emberek a pénzhány miatt minimálisra kénytelenek redukálni élet-szükségleteiket, ezért a nagykereskedők és gyárosok kevesebbet termelnek. Nem a vám, hanem az általános elszegényedés okozza a forgalom csökkenését. A paraszt nem tudja elhelyezni termékeit, így vásárolni nem tud, a munkanélküliség pedig az ipari munkásságot teszi vásárlóképtelenné. Természetesen a váموkat csökkenteni kell ahhoz, hogy az áruk lehetőleg olcsón kerüljenek eladásra, de a közönség abszolúte nem vásárol, még a mai ár-eseések ellenére sem. Remény csak arra lehet, hogy esetleg a jövő év tavaszán enyhül a helyzet.

A nagykereskedő nyilatkozata után felkerestük Gabos Sándort, a Gross Albert szállítókivállalat igazgatóját, aki a szállítók helyzetéről mondott véleményét a következőkben:

— A forgalomcsökkenést legelsősorban a szállítókivállalatok érzik meg. Olyan cégek, amelyek vagononként hozattak árut külföldről, ma kis kvantumú rendeléseket eszközölnek és ez az oka annak, hogy nincs forgalom. A vámtarifa csökkenése befolyásolja valamennyire a rendeléseket, de a mai helyzetben ez sem hozhat nagyobb javulást. A helyzetet mi egészen vigasztalannak látjuk és nem csodálkozunk azon, hogy egyre-másra szűnnek meg a nagyvállalatok és a meglévők is a minimálisra redukálják produktivitásukat.

Ime: három nyilatkozat Románia gazdasági életének megvilágítására. Ezért látunk ma már csak egy-két társzerket az aradi vámhivatal udvarán.

A liberális cukorrépa

Orvosollák a cukorrépatermelők panaszait

Az aradmegyei tanács legutóbbi ülésén az egyik tanácsos panaszt emelt az aradi cukorgyár ellen és elmondotta, hogy a gyár csak a liberális párt tagjaitól vásárol cukorrépat. A tanácsos bejelentése szerint a gyárnál jelentkező gazdáktól elsősorban azt az igazolványt kérik, amely bizonyítja, hogy az illetők a liberális párt tagjai. Pop C. István elnök annak idején felkérte a tanács tagjait, hogy ha hasonló esetet megtudnak, jelentsék azt be a mezőgazdasági kamaránál, amelynek kötelessége megakadályozni, hogy politikát vigyenek be a mezőgazdaságba.

Minden ellenkező hír dacára a Nemzetközi bőr és lábbeli kiállítás,

mit a kereskedelmi és iparügyi minisztérium égisze alatt rendeznek, október hó 5-én nyílik meg és október 31-ig marad nyitva. A mai napig már a következő gyárosok jelentették be részvételüket.

Grigore Alexandrescu, Mociornita, Talpa, Leda, Uzinele Chimice, Bucurestiből: Brenner, Dermata, Gladys, Clujról; Carmen Oradea és Palma Brasovból.

A cipőipari kisiparosok elitjei közül pedig Gh. Ene Filipescu, Raoul Tabacu, Vasile T. Petreanu stb.

A kiállításon való részvételét bejelentette a bucarestii Jaworsky keztyűgyár; Djabourov művészi bőrárúival; az oradeai „Leichner” szőrme gyár a fővárosi „Valiza” utazási cikkek gyára stb.

A külföldi nagy gyárak közül: Hutschinson, Wimpasing, Treiorn stb.

Mint már ebből is látható a legelőkelőbb román és külföldi gyárak vesznek részt a kiállításon, úgy, hogy ez egy fontos állomása lesz a belföldi bőrfeldolgozó iparnak.

A kiállítás megnyitásáig még csak néhány nap van, tehát ajánlatos legsürgősebben kibérelni a kiállító helyeket a Bucuresti Calea Victoria 16. Pasagiul Villagros alatt levő irodában.

130

A megyei prefektura most körrendeletet is adott ki erre vonatkozólag. A körrendeletben felkéri a főbírákat, doboltassák ki a megye összes falvaiban, hogy mindazok a cukorrépatermelők, akiknek valamilyen panaszuk van, terjesszék azt haladéktalanul a mezőgazdasági kamara elé, hogy az megtehesse a szükséges lépéseket.

= A Dresdner Bank és a Darmstädter Bank fuziójáról szóló hírek élénken foglalkoztatták Berlin finandális életét. A két pénzintézet tárgyalásairól nyilvánosságra került hírek arról is inkább érdekesekek, mert a Dresdner Bank még a legutóbbi időkben is súlyt helyeztett annak megállapítására, hogy az egy évvel ezelőtt megindult német bank-koncentrációs törekvéseket nem tartja kívánatosnak és azokat követni szándékában nincs. A beavatottak azon a nézeten vannak, hogy a Dresdner Bank álláspontjában történt változás összefüggésben van az intézethez közel álló Kreditanstalt für Verkehrsmittel súlyos helyzetével. Ez utóbbi egy ugynevezett Grossbank-Ableger szerepét töltötte be és ma, státusában 38.5 millió márka (körülbelül egymillárd és négyszáz millió lej) adósságot mutat ki, mely összeg legnagyobb részével a Dresdner Banknak tartozik.

= Helyi valutaárak. Valuták: Budapest 29.60, Bécs 23.90, Berlin 40.25, Zürich 32.60, Páris 6.60, Prága 5, New-York 168. Milánó 8.90, London 817, Belgrád 2.98. Devizák: Budapest 29.47, Bécs 23.80, Berlin 40.27, Zürich 32.61, Páris 6.64, Prága 5.00, New-York 168.20, Milánó 8.84, London 819.

= Szigorú intézkedéseket tartalmaz az uzsora elleni javaslat. Bucurestiből jelentik: Az új uzsora elleni javaslat szigorú intézkedéseket tartalmaz az adós jóhiszeműségével visszaelő hitelezőkkel szemben. Ezután tehát nemcsak azt büntetik, aki uzsorakamatot szed, de aki az adós jóhiszeműségével visszaél, az ellen is lépéseket tesznek.

= Meghosszabbították a rokkantak vasúti jegyét. Bucurestiből jelentik: A CFR igazgatósága hivatalos közlemény útján értesíti a rokkantakat, hogy vasúti kedvezményre jogosító karnetjeiket október 15-ig meghosszabbítják. A karnettek minden újabb látta mozás nélkül továbbra is érvényesek október 15-ig.

INGYEN KAPJA

• hó végéig

AZ ARADI KÖZLÖNY-T,

ha ma megrendeli.

Az előfizetést csak 1930. október 1-től számítjuk.

